

Magyar Kereskedelmi Statisztikai Értékmegállapító Bizottság.

Commission hongroise pour la fixation des valeurs de statistique commerciale.

Személyi hírek. — *Nouvelles personnelles.*

Kitüntetés. Herz Lajos kereskedelmi tanácsost, a Herz Ármin Fiai r.-t. elnökvezérigazgatóját a Kormányzó Úr Ó Főméltósága m. kir. kormányfőtanácsossá nevezte ki.

Szakosztályi ülések. — *Séances de section.*

A Magyar Kereskedelmi Statisztikai Értékmegállapító Bizottság megkezdte az 1927. évi külkereskedelmi forgalomban szereplő áruk egységértékeinek megállapítását. 1928 szeptember hó 19-én délelőtt a XV. szakosztály tartotta meg ülését, Dischka Győző dr. szakosztályelnök elnöklete alatt. Jelen voltak: Holzer Sándor, Kovacevics Milenkó, Magyar Bertalan, Márkus Zsigmond, Stern Alfréd, Willerstorfer József kereskedelmi tanácsosok és Lajtha Rezső szakértő. Napirend előtt Konkoly Thege Gyula dr., min. tan., a bizottság alelnöke üdvözölte Dischka Győző dr.-t, mint a szakosztály új elnökét. Az elnök ezután a gyapjúipar körébe tartozó árucikkek 1927. évi termelési, forgalmi és árviszonyairól a következő jelentést terjesztette elő:

Az 1927. évben a gyapjúárak piaca általában bizonyos árstabilitást mutatott, szemben a pamutárak piacával, melyen a nyers pamut nagy árhulámizásával kapcsolatban az összes cikkek ára nagy változásoknak volt alávetve. A nyers gyapjú ára az év elejétől az év végéig lassú, fokozatos emelkedést mutatott ugyan, ez azonban csupán a fésűsfonál áremelkedésében jutott kifejezésre, míg a gyapjuszövetek ára csak lényegtelenül emelkedett, mivel egész Európában a gyapjuszövőipar nagy erőfeszítéseket tett, hogy üzemeit jobban foglalkoztassa. Az erős verseny folytán tehát a gyapjuszövetek ára nem követhette a nyersanyag áralakulását. Az európai államok között a francia, német, olasz gyapjúipar aránylag jól volt foglalkoztatva, míg a többi államok gyapjúfonó- és szövőipara redukált üzemmel dolgozott. Az év második felében előrelőtt a cseh gyapjúipar és olcsóbb áraival fokrólfokra kiszorította a német gyapjúipart exportpiacairól.

A magyar gyapjúáru-piacot illetőleg mindenekelőtt meg kell említeni, hogy a francia és cseh kereskedelmi szerződések által eszközölt vámsökkenés kedvezett az importnak. Részben a cseh kereskedelmi szerződésnek tulajdonítható, hogy behozatalunk gyapjúáru cikkekben igen nagy mértékben megnövekedett. Sajnos, ezen kereskedelmi szerződések nem hoztak kereskedelmi mérlegünk aktív

oldalán semmi lényeges többletet, vagyis nem eredményezték mezőgazdasági exportunk megnövekedését és így kereskedelmi mérlegünk deficitje az 1927. évben erősen növekedett. Azonban nem lehet a gyapjúcikkek behozatalának emelkedését kizáróan a cseh kereskedelmi szerződés terhére írni, egyéb körülmények is hozzájárultak ehhez, úgymint a kereskedelem szükséglete külföldi áruhitel iránt, melyet a magyar gyapjúipar nem tudott kielégíteni, mivel az ezzel járó kockázatot nem tudta vállalni. A túlméretezett hazai textilkereskedelem egyrészt kedvező áruhitelért favorizálta a külföldi árut, másrészt nagyobb hasznot remélt a külföldi cikkek után, — melyek beszerzésére sokszáz külföldi gyár állott rendelkezésre és így sokkal nagyobb változatokban szerezhette be onnan szükségletét, mint a hazai ipartól. A nagy behozatal jelentékeny része felesleges importnak bizonyult, amennyiben az 1927. év végén a kereskedőknél nagy raktárkészletek maradtak vissza. Igaz, hogy a téli üzlet tényleg nem váltotta be azokat a nagy reményeket, melyeket a kedvező mezőgazdasági jelentések után úgy az ipar, mint a kereskedelem az 1927. évi üzlethez fűzött. Végeredményben az 1927. év a magyar gyapjúiparra és kereskedelemre nézve kielégítő eredménnyel zárult. A termelési és forgalmi viszonyok alakulására a következő szám adatok nyújtanak felvilágosítást:

Árú megnevezése	Termelés		Behozatal		Kivitel	
	q	1000 P	q	1000 P	q	1000 P
Gyapjú, mosott alapon	22.000	23 000	7.470	5.466	13 922	14 217
Gyapjúhulladék	—	—	7 285	2.835	2 585	790
Gyapjúfonal	21.000	18.000	43.237	22.582	625	673
Gyapjuszövet	25.000	40.000	38.368	62.877	551	1.326

A magyar gyapjúipar 1927. évben már csak kis mértékben bővült és pedig oly módon, hogy egyes vállalatok kiegészítették berendezésüket. Így a gyapjuszövőgépek száma 1700-ra emelkedett, míg 1926-ban csupán 1500 volt. A magyar gyapjuszövőipar legnagyobb részében teljes üzemmel dolgozott és csak az év vége felé vált szükségessé kisebb üzemredukció, amely azonban nem lépte túl a normális mértéket. A magyar gyárak egész termelésüket úgy-

szólván a magyar piacon helyezték el, az export, amint fenti adatokból látható, nem volt lényeges. Rossz kereskedelmi mérlegünk javítására legfontosabb feladat volna a magyar gyapjúipar exportképességének előmozdítása. A belső piacon ugyanis egyelőre a hazai ipar nem terjeszkedhetik, mivel az eddigi hitelezési keret kiterjesztése túlságos kockázatot jelentene reá nézve, így tehát a magyar gyapjúszövő iparnak egyik legkomolyabb feladata az export megszervezésének kérdése, melyet meg fog oldani az esetben, ha a kormány részéről megfelelő támogatásban részesül.

A szakosztály ezután a gyapjú és gyapjúvatta, gyapjúfonál és gyapjúáru, a textilanyagokból konfekcionált cikkek, a szövethulladék és a rongy egysegértékének megállapításával foglalkozott.

Az értékmegállapító bizottság **X. szakosztálya** szeptember hó 25-én délelőtti tartotta ülését *Wolffner József* m. kir. kereskedelmi főtanácsos elnökelete alatt. Jelen voltak: *Augenfeld Lajos* kereskedelmi főtanácsos, *Acél Rezső dr.*, *Dán Leó*, *Grünwald Albert*, *Hirsch A. Jakab*, *Lajtha Pál*, *Mauthner Zoltán*, *Schön Géza*, *Weisz Miksa* tanácsosok, *Kelemen Lajos* és *Robitsek Géza* szakértők.

Lajtha Pál a nyersbőrkereskedelem helyzetéről a következő jelentést terjesztette be:

A nyersbőrkereskedelem 1927. évi külkereskedelmi forgalma a rendes békebeli méretek között nem fejlődhetett ki, mert a forgalom nagy részét képező nyersbőrökben a nemzetközi forgalom még nem tétetett szabadabbá. Hazai viszonyainkat, a hazai ipart és annak teljesítőképességét szem előtt tartva, a még szabadabbá nem tett nemzetközi nyersbőrforgalomban elfoglalt magyar álláspontot mindenben helyeselhetem, mert ez megfelelő kifejezése úgy az állam gazdasági érdekeinek, mint a hazai ipar követelményeinek. A jelenleg is a kivitelről eltiltott vagy pedig külön engedélyhez kötött nyersbőr-fajták, mint marhabőr, borjúbőr, ló bőr kivitelét addig nem lehet szabadabbá tenni, amíg a Magyarország feldarabolásában részes szomszédállamok ugyanezen bőrök kivitelét minden feltétel nélkül szabadabbá nem teszik és a kiviteli illetéket nem törlik. Az év folyamán Genfben volt néhány nemzetközileg szervezett tárgyalás és egyes államok hozzájárulása dacára ezek a nyersbőrforgalom felszabadítását célzó tárgyalások teljesen hasonlóak voltak a népszövetség egyéb tárgyalásainak, amelyek csakis az írásbeli határozatokkal tömkelegében, folytonos halasztásban és egyéb ily értelmű doktriner határozatok hozatalában csúcsosodtak ki. A magyar börtgyártás, sajnos, nem képes szükségletét hazai nyersbőranyagból az országban fedezni és ezért kénytelen a magyar külkereskedelmi forgalmat súlyosan terhelő behozatalra, főleg az év utolsó szakában, amidőn az orosz szovjet-állam főleg a délamerikai piacokon a keletázsiai

állapotok következtében bekövetkezett háborús készenlődések folytán a bőrt igen nagy mértékben drágította. Ezen drágulás 60—100%-ig terjedt és természetesen áthatott a világ összes piacaira.

A termelési viszonyok, tekintettel az ország csökkentett területére, semmiképen sem kielégítők. A Csonka-Magyarországon megmaradt börtgyárak termelőképességüknek körülbelül csak egyharmad részét aknázhathják ki és ezen egyharmad kapacitáshoz szükségelt marhabőr, borjúbőr és ló bőrnek kb. kétharmad részét külföldről kellett behozni.

Ha az évi átlagos vágást a budapesti közbádoghídon 400.000 darabra tesszük, úgy ebből az következik, hogy a vidéken e mennyiségnek kétszeresét vágathják, tehát 800.000 darabot, ami évente összesen mintegy 1,200.000 sertésnek felel meg. Ezen 1,200.000 drb. sertés bőre jelenleg teljesen elvész. Ha ezen nagymennyiségű bőrt az ország számára meg óhajtanánk menteni, szükséges lenne, hogy a közbádoghídon a bőrt az egyéb állatok vágási módzataihoz hasonlóan lenyúzzák. Ebben az esetben 1,000.000 nyers disznóbőrt nyernénk, amely óriási mennyiség az ország iparának és kereskedelmének felbecsülhetetlen mennyiségű anyagot és munkaalkalmat nyújtana. A nagyipar, valamint a kisipar egy új gyártási ágat vehetne fel programjába, tehát egy bizonyos importot feleslegessé tenne, azonkívül azonban a kivitel számára nagy és széleskörű munkaalkalmat teremtene. Tudjuk, hogy a cseres disznóbőrt jelenleg leginkább Stájerországban és Jugoszláviában készítik, a nyersanyagot pedig nagyrészt Romániából hozzadják és a román kereskedelmi mérleget ez nagymértékben javítja. Hiszen onnan évenként legalább 400.000 drb disznóbőr, kerül nyers állapotban kivitelre.

Az egyéb bőrneműeknél csakis a szörme, tehát az úgynevezett „vadbőrök“ termelési viszonyait óhajtom megemlíteni. A nemes szörme, úgymint a nyest, róka, görény, vadmacska, hód, vidra az országban feltűnően fogy. Ha Oroszországban, Szibériában be tudták vezetni a több évi vadászati tilalmat az ilyen vadakra, meg lehet azt tenni Magyarországon is. A termelési viszonyokra való tekintettel megjegyzem továbbá, hogy igen célszerű lenne az erdélyi és bánáti juh-, valamint bárányszőrök, továbbá a rackajuh tenyésztését az országban lehetőleg fejleszteni, illetve ezen állatfajták tenyésztését lehetőleg növelni, mert ezen bőrök jelenleg behozatali cikket képeznek és mindenkor igen jól értékesíthetők lennének.

A forgalmi viszonyokról a statisztikai hivatal kimutatásai bő tájékoztatást nyújtanak és erre nézve azt vagyok bátor jelenteni, amint már egyébként bővebben is kifejtettem, hogy az ország nyersbőrben nagy behozatalra szorul és ennek folytán a behozatalt felesleges behozatali engedélyekkel, ha-

tárvizsgálati engedélyekkel, kijárással és egyéb ilyen nehézségekkel megterhelni nem szabad.

Hogy marhabőrökben, borjúbőrökben és ló-bőrökben a kivittelt csak akkor engedélyezik, ha a belföldi iparnak erre szüksége nincs, az mindenképpen helyes.

Így láttuk, hogy az 1927. év folyamán több ízben vittek ki túlnehéz, sózott bikabőrt, amelyet az osztrák, német és tengerentúli ipar dolgozott fel.

Az 1927. év folyamán, az év elején az árakban depresszió mutatkozott, 4—6%-os áresés adódott elő, az év vége felé azonban az árak emelkedtek és a nemzetközi verseny folytán 10—15%-kal emelkedtek. Ezen áremelkedés kiindulási pontja a dél-amerikai piac volt, melyen az orosz szovjet hadi célokra több 100.000 nyersbőrt naponként emelkedő árakon vásárolt. A szovjet ezen ténykedése csakhamar a németországi nyersbőraukciókra is bekövetkezett, miáltal a nyersbőrhausa világszerte elterjedt.

Az országban termelt nyersbőrmennyiség minden nehézség nélkül talált elhelyezésre.

Augenfeld Lajos a bőr- és cipőüzemek évi üzletmenetét a következőkben ismertette:

Az 1927. év folyamán a fogyasztás felszívta azokat a nagy bőr- és cipőkészleteket, amelyek a háborús időkben Amerikában és részben Németországban is jelentékeny mértékben felszaporodtak és hirtelen nagyszabású aktivitásba ment át az Egyesült Államokban az addig tengődő bőripar. Folytatlagosan igen nagy nyersbőrvásárlásokat eszközölt a délamerikai, ausztráliai és indiai piacokon, amelyekkel szinte párhuzamosan alábbszállott mindenütt a kereslet az ezen piacokról addigélé szállított fagyasztott hús iránt. Ugyancsak ezekben az időkben indult meg az elhanyagolt orosz bőripar reorganizálása is, úgyhogy Oroszország is állandó és nagy vevőként jelentkezett az összes mértékadó nyersbőrpiacon. Ezen ténykörülmenyek az 1927. évben lényegesen megdrágították a nyersbőr-árakat, amelyek az év elejétől az év végéig 56—80%-ig terjedő emelkedést mutatnak fel. Nagyon természetes, hogy a nyersproduktum drágulásával felfelé szabályozódtak a készbőrök árai is, ha nem is a nyersbőrdrágulással teljesen megfelelő arányban. Oka annak, hogy a készbőr nem drágult ugyanolyan mértékben, mint a nyersbőr, főleg az volt, hogy Oroszország magasabb árakat fizetett a nyersbőrökért, hogy azoknak nagy részét teljesen kifogyott, régi készleteinek felrészítésére magához ragadhassa, amit annál könnyebben tehetett, mert a maga óriási gazdasági körzete részére a nyersbőr-árak alapján állapíthatta meg és szedhette be a készbőrök árait, míg egyebütt a világpiacon ily önkényes árszabályozás teljesen lehetetlen volt. Hazánkban a marhahús-fogyasztás óriási mértékben visszafejlődött s jelenleg a békebeli fogyasztásnak kevesebb,

mint egyharmad részét teszi ki. Budapesten a békebeli heti 4000 drb. marhavágással szemben jelenleg kb. 1000 drb-ot vágnak hetenként. A nyers marhabőr, amely 1927. év január elején P 1:40-be került, az év végéig kb. P 2:40-re emelkedett, ami kb. 70% emelkedésnek felel meg. A világpiacon az 1927. évben beállott 56—80% nyersbőr-áremelkedéssel szemben a készbőr-árak Magyarországon az év végéig csak 35%-kal emelkedtek. Oka ennek lakosságunk elszegényedése, amely az emelkedett árak mellett kénytelen volt beszerzéseit a lehető legcsekélyebb mértékre leszorítani. Miután így nálunk az áremelkedés lényegesen mögötte maradt a nyugati államokban bekövetkezett áremelkedéseknek, lehetőségessé vált, hogy az őszi hónapoktól kezdve jelentékeny mennyiségű készbőröket vihettünk ki a nyugati piacokra, különösen talpneműekben.

A készbőr-üzlet az 1927-es év folyamán az ezen évben a világpiacon bekövetkezett nagy nyersbőrhausa jegyében állott.

A belföldi fogyasztás nagyon szűk keretek közt mozgott és ha az áralakulás csakis a belföldi piactól függött volna, nem emelkedésnek, hanem ár-csökkenésnek kellett volna bekövetkeznie. Az üzletmenet tekintetében hazánkban elsősorban a vidék szüksége mérvadó. Ha nincs nedves ősz, akkor nincs bőrfogyasztás. Tekintve, hogy az 1927-es ősz is meglehetősen rossz volt, tulajdonképeni őszi készbőr-üzlet nem fejlődhetett ki. Úgy, mint az előző években, az 1927-es év folyamán sem volt őszi szükséglet. A helyzet tehát merőben ellentétesen alakult hazánkban és a külföldön; míg itten a fogyasztás igen szűk keretek közt mozgott, addig a külföldön általános rohamos áremelkedés állott be. Ez a helyzet híven visszatükröződik az árak alakulásánál. A kedvezőtlen fogyasztási viszonyok következtében eleinte nem volt lehetséges a nyersbőrdrágulást a fogyasztásra áthárítani, csak később, október hótól kezdve, emelkedtek csekélyebb mértékben a készbőr-árak. A külföldi árakból adódó vonal ezzel szemben az év első negyedétől kezdve gyors emelkedést mutat. Miután itt a készbőr-árak huzamos ideig világparitás alatt voltak, a hazai ipar abba a helyzetbe került, hogy nagyobb mennyiségeket exportálhasson külföldre és pedig főképp a nyugati államokba. A Balkán és egyéb keleti államok, amelyek különben a hazai bőriparnak természetes piacai volnának, az ottani prohibítív vámok miatt az 1927. év folyamán is zárva maradtak részünkre, miután a bolgár, román és jugoszláv piacokat a folytonos vámemelések miatt szukcesszíve elvesztettük. Az 1927. év folyamán nagyon összezsugorodott a lengyelországi forgalom is a folytonos vámemelések következtében.

Grab Alajos a viaszosvászon és műbőr termelési és értékesítési viszonyairól tájékoztatta az alábbiakban a szakosztályt:

A viaszosvászon és műbőr kivitelénél komoly eredményeket óhajtanánk elérni, annak dacára, hogy ezen cikknek az amerikai, angol, de legfőképpen a német versennyel kell megküzdenie. Legelső sorban export törekvéseinknél a legnagyobb akadályozó okot ott kell keresnünk, hogy a német viaszosvászon- és műbörgyárak, melyek saját országukban hatalmas ipartelekkel bírnak, nagy termelésük folytán üzemüket a legnagyobb mértékben kihasználva, dumping árakon is, a legolcsóbb exportra képesek. A mi általunk teljesített exportnál, csak a felhasznált nyersanyagokat tudjuk megfizettetni, de semmi esetre sem a munkabéreket és üzemköltséget. A legutóbbi időkben a német exportáru minősége nagy mértékben javult és momentán az a helyzet, hogy szerény áráért a német gyárak feljavult minőségű áruja miatt, ma már a belföldi piacon forgalomba hozott minőségű árut kell szállítanunk, hogy exportpiacunkat megtarthassuk és munkásainkat foglalkoztathassuk. A Magyarországra beszállított importáru, minőség szempontjából, teljesen másodrangú. Természetesnek tartjuk, hogy exportunkat, már munkásaink állandó foglalkoztatása érdekében is, továbbra is iparkodni fogunk emelni és műbörgyártmányaink számára új, felvevőképes piacot keresni.

Kelemen Lajos a gummiipar helyzetéről nyújtott felvilágosítást:

A gummiipar helyzetét 1927-ben kedvezően befolyásolta az a körülmény, hogy a nyersgummi világpiacon áralakulása nem volt olyan nagy ingadozásokra kitéve, mint az előző években.

A nyersgummi, guttapercha és azok hulladékai 1926. és 1927. évi adatait összehasonlítva, szembeötlő, hogy az 1927-es évben 10.920 q volt a behozatal az 1926-ban behozott 6020 q-ával szemben, ami nagyrészt az iparban beállott jelentékeny termelési többletnek tudható be. Az a körülmény azonban, hogy ezen kb. 40%-ot kitevő mennyiségbeli többletet nem kísérte az értékarányok megfelelő emelkedése (1926-ban P 3,268.000, 1927-ben P 4,157.000), annak köszönhető, hogy az 1927-es évnek meglehetősen magas árbázisa folytán az ipar a fenti tétel szám alatt kimutatott behozatali mennyiségnek kb. 15%-át hulladékban, melynek átlagára q-ként P 100 körül mozgott, kb. 12%-át regenerátban, melynek átlagára P 128 körül mozgott, hozta be és így a behozott mennyiségnek csupán 73%-a volt nyersgummi, melynek átlagára 440 P-öt tett ki q-kint.

Elénken szembeötlő, hogy az 1927-es évben behozott kész gummiárúknak majdnem 50%-át pneumatikok teszik ki. A behozott hatalmas mennyiség az 1926-os évvel szemben is több, mint 40%-os emelkedést mutat — mindez a Franciaországgal kötött kereskedelmi szerződés következményeképpen. A szerződést revideáló és 1927 július 6-án életbe léptetett pótegyezmény az autópneumatikok vámját korrigálta ugyan, miután azonban a pneumatik-behozatalnak főszezonja az év első felére esik, ez a korrekció az 1927-es évben még alig érezte hatását. Míg a romló külkereskedelmi mérlegünk szempontjából a nagy behozatali többlet pneumatikokban szomorú képét mutatja egy elhibázott gazdasági intézkedésnek, addig öröndetes tényképpen állapítható meg, hogy a kaucsukból készült játékszerek kivitele az 1926-os évvel szemben 1357 q-ról 2313 q-ra emelkedvén, 73½%-os kiviteli többletet eredményezett. Ugyancsak jelentékeny többletet ért el az ipar a műszaki cikkek kivitelénél, amely az 1926-os évvel szemben 1395 q-ról 2583 q-ra emelkedvén, 85%-os többletet eredményezett. A játékarúk kivitelében tekintélyes rész esik a Dorco felfújható játékszerekre, amelyek ára egységesen q-ként 400 dollár körül mozgott. A kivitt mennyiségnek több, mint 30%-a Nagy-Britanniába, kb. 20%-a az Egyesült Államokba, 25%-a Németországba irányult, míg az egyéb országokba exportált kb. 8%-ot kitevő mennyiség a legexotikusabb országokba is exportált magyar játékarúkat foglalja magában. A műszaki árúknak több, mint 50%-a Romániába vitetett ki, az időközben azonban életbe léptetett magas vámok folytán az ezen államba való kivitel lényegesen csökkenni fog. Az ipar ezen cikkei számára új piacot keres a Levanteban, hová 1927-ben a kivitt mennyiségnek majdnem 25%-át exportálta.

A szakosztály ezek után a nyersbőrök, cserzőanyagok és kivonatok, a bőrpar termékei, nyers kaucsuk, a kaucsukipar termékei, szörme- és szűcsárúk, viaszosvászon és az ezekből készült áruk értékelésével foglalkozott.

Az elnökség részéről az ülésen *Konkoly Thege Gyula* dr. és *Farkas János* dr. alelnökök vettek részt. Előadó *Sibelka-Perleberg Artur* dr. miniszteri segédfogalmazó volt.